

Gemeenteraad Harderwijk
t.a.v. raadsfractie CDA
Postbus 149
3840 AC HARDERWIJK

datum: 12 november 2025
ons kenmerk: 02430000233588 / 02430000812721
uw brief van: 18 oktober 2025
uw kenmerk:
onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen van CDA over Vervolg vragen fijnstofmetingen

Geachte mevrouw Morren,

U heeft op 18 oktober vervolgvragen gesteld over fijnstofuitstoot in onze gemeente. Met deze brief beantwoorden wij uw vragen. Wij begrijpen dat de eerdere beantwoording nog onduidelijkheden heeft laten bestaan, met name over het onderscheid tussen formeel gevalideerde meetgegevens en indicatieve burgerwetenschap. Het college hecht groot belang aan een optimale luchtkwaliteit en een gezonde leefomgeving voor alle inwoners van Harderwijk.

Tevens wordt in deze beantwoording ingegaan op de aanvullende vragen die zijn gesteld in de commissievergadering van 30 oktober 2025 over het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR), waarin wij de relatie tussen onze ambitie voor 'schone lucht' en de betrouwbaarheid van de data verder duiden. Tenslotte is er nog een gesprek georganiseerd tussen u (indiener), adviseur luchtkwaliteit Omgevingsdienst Veluwe en de beleidsadviseur Milieu. Tijdens het gesprek kan dieper worden ingegaan op de technische punten van fijnstof meten.

Wij vertrouwen erop u met deze toelichting een volledig en transparant inzicht te verschaffen in onze inzet voor schonere lucht en de gebruikte meetinstrumenten.

Vraag 1:

Wat was in 2017 de aanleiding voor het plaatsen van sensoren rondom de Bleek, Hogeweg, Waltorenstraat en Luttekepoortstraat?

Antwoord 1:

Het was onderdeel van het coalitieakkoord vertaald in het collegeprogramma. Na burgerparticipatie is er gekozen voor plaatsing van de fijnstofsensoren. De plaatsing was daarmee een politiek

organisatie eenheid: Team Ruimtelijk Beleid
behandeld door: M.L. van den Berg
telefoonnummer: 0341 411 446
bijlage(n):

Havendam 56
Correspondentieadres:
Postbus 149
3840 AC Harderwijk
T 0341 411 911
E info@harderwijk.nl
W harderwijk.nl
B NL44 BNGH 0285 0033 13

geïnitieerd instrument om de maatschappelijke discussie over luchtkwaliteit te vertalen naar concrete, zij het indicatieve, lokale monitoring.

Vraag 2:

U geeft aan dat deze sensoren enkel PM2,5 meten. Hoe verklaart u dat wij van u meetreeksen van zowel PM2,5 als PM10 hebben ontvangen tot en met augustus 2025?

Antwoord 2:

Het klopt dat u van ons meetreeksen heeft ontvangen die zowel PM2,5- als PM10-waarden bevatten. De meetreeksen die u heeft ontvangen, zijn de onbewerkte data die lokaal door de sensoren zijn geregistreerd. Wij hebben geconstateerd dat ondanks het doorsturen van de PM10-data, alleen de PM2,5-waarden publiekelijk op Samenmeten.nl worden weergegeven. Dit duidt op een mogelijke registratie kwestie op het landelijke portaal. Wij onderzoeken momenteel met de beheerder van het Samen Meten-netwerk waarom de PM10-waarden niet worden geregistreerd.

Vraag 3:

In 2021 en 2022 heeft de AnteaGroup in opdracht van de gemeente Harderwijk fijnstofmetingen uitgevoerd, waarvan u op 21 februari 2023 de resultaten ontving. Wat was het doel van dit onderzoek en wat heeft het college met de uitkomsten gedaan?

Antwoord 3:

Het onderzoek door AnteaGroup in 2021 en 2022 had als doel om de fijnstofdata (PM10 en PM2,5) die tussen 27 augustus 2021 en 1 september 2022 op De Bleek in Harderwijk waren gemeten, te analyseren. De conclusie van het rapport dat de normen werden gehaald, bevestigde het huidige beleid en de prognoses dat Harderwijk voldoet aan de eisen. Het college heeft op basis van dit rapport geen noodzaak gezien tot het nemen van specifieke, aanvullende, lokale maatregelen op die locatie, omdat er geen formele overschrijdingen werden vastgesteld.

Vraag 4:

De AnteaGroup baseerde haar onderzoek op gegevens van de vier eerdergenoemde sensoren, die u nu als onnauwkeurig en onbetrouwbaar bestempelt. Geldt deze kwalificatie ook voor het onderzoek van de AnteaGroup?

Antwoord 4:

De kwalificatie dat de sensoren niet geschikt zijn voor het officieel vaststellen van Europese normen, geldt inderdaad ook voor de analyse van AnteaGroup. De analyse van AnteaGroup gaf een goede inschatting dat de Bleek aan de normen voldeed. Maar omdat het om een lokale sensor ging waarvan de precieze kalibratie onbekend was, kon het rapport geen officieel bewijs leveren. AnteaGroup gaf zelf aan dat de meting dicht bij de weg plaatsvond dan officieel mag, en dat van 48 dagen (vooral in de winter) de meetgegevens ontbraken. Dit maakt de conclusie minder zeker. De analyse was dus nuttig voor inzicht, maar de data is door haar aard niet geschikt voor formele wettelijke toetsing.

Vraag 5:

De meetreeksen van deze sensoren zijn nog altijd openbaar in te zien. Waarom zijn deze sensoren niet verwijderd als zij volgens u onnauwkeurige en onbetrouwbare data leveren?

Antwoord 5:

Gemeente Harderwijk is niet de enige deelnemer aan Samen meten. De landelijke meetstations liggen ver bij Harderwijk vandaan. De meetsensoren in Harderwijk en in gemeenten rond Harderwijk geven gezamenlijk een verfijning van het meetnetwerk. Zo krijgt men meer inzicht in lokale trends. Citizens science dankt de nauwkeurigheid aan het grote aantal metingen. De pieken en dalen zijn vaak in lijn met de kwalitatief betere sensoren van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit. Dankzij het grote aantal goedkopere meetsensoren kan op veel meer plaatsen gemeten worden dan alleen op de plaatsen van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit.

Vraag 6:

Kunt u exact aangeven waar de sensoren zich bevinden die door het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK) worden gebruikt?

Antwoord 6:

Het CIMLK maakt gebruik van de GCN (Generieke Concentratiekaart Nederland) die het RIVM opstelt. Deze GCN wordt gekalibreerd met metingen uit het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit. De meetlocaties van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit staan openbaar op [Luchtmeetnet.nl](https://luchtmeetnet.nl).

Vraag 7:

Zijn de CIMLK-sensoren dezelfde als de sensoren die zijn gebruikt in de rapportage van de AnteaGroup, of betreft het andere meetpunten?

Antwoord 7:

De sensoren die door het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK) worden gebruikt, zijn niet dezelfde als de sensoren die in de rapportage van de AnteaGroup zijn geanalyseerd. Het CIMLK maakt gebruik van de GCN (Generieke Concentratiekaart Nederland) die het RIVM opstelt. Deze GCN wordt gekalibreerd met metingen uit het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit. De meetlocaties van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit staan openbaar op [Luchtmeetnet.nl](https://luchtmeetnet.nl).

Vraag 8:

Op Samenmeten.nl worden in Harderwijk alleen PM_{2,5}-metingen getoond, terwijl in omliggende gemeenten zoals Zeewolde en Ermelo zowel PM_{2,5} als PM₁₀ wordt gemeten. Waarom is dit in Harderwijk niet het geval?

Antwoord 8:

Zie antwoord 2. Wij hebben geconstateerd dat ondanks het doorsturen van de PM₁₀-data, alleen de PM_{2,5}-waarden publiekelijk op Samenmeten.nl worden weergegeven. Dit duidt op een mogelijke registratie kwestie op het landelijke portaal. Wij onderzoeken momenteel met de beheerder van het Samen Meten-netwerk waarom de PM₁₀-waarden niet worden geregistreerd.

Vraag 9:

Deelt u de mening van het CDA dat optimale luchtkwaliteit en een gezonde leefomgeving in Harderwijk ook vragen om structurele PM10-metingen?

Antwoord 9:

Het College deelt de ambitie van het CDA voor een optimale luchtkwaliteit en erkent de noodzaak om te monitoren. Echter, wij zien geen dringende noodzaak om nu direct structurele, formele PM10-metingen op te starten in Harderwijk. Er is in de provincie Gelderland geen sprake van overschrijdingen van de jaargemiddelde PM10-grenswaarden. Het College is van mening dat de huidige methode – de strategische focus op het reduceren van PM2,5 en het gebruik van de betrouwbare CIMLK-modellen voor beide fracties – een goede basis biedt om zowel de wettelijke normen te garanderen als de gezondheidsdoelen van het SLA te bereiken. Extra investeringen in formele PM10-metingen zouden ten koste gaan van middelen die nu ingezet worden voor effectieve bronmaatregelen of de promotie van burgerbetrokkenheid. Kosten per volwaardige meetinstallatie voor stoffen zoals PM10, NO2, ozon en benzeen kosten doorgaans tienduizenden tot honderdduizenden euro's.

Vraag 10:

Kunt u toelichten op welke gegevens of analyses u de verwachting baseert dat de doelen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) in onze gemeente zowel haalbaar als betaalbaar zijn?

Antwoord 10:

De verwachting dat de doelen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) in onze gemeente haalbaar en betaalbaar zijn, is gebaseerd op een combinatie van landelijke analyses, lokale aansluiting bij bestaand beleid en de aard van het SLA zelf. De uitspraak 'haalbaar en betaalbaar' is direct afkomstig uit de landelijke onderbouwing van het Schone Lucht Akkoord, opgesteld door het Rijk in samenwerking met de deelnemende partijen.

- Landelijke Analyse: Het SLA bevat een basispakket aan maatregelen waarvan op nationaal niveau is vastgesteld dat deze leiden tot de gewenste gezondheidswinst en voldoen aan de geambieerde reducties. Deze maatregelen zijn financieel draagbaar zijn binnen de afspraken en budgetten van de deelnemende overheden en sectoren.
- Sectorale Afspraken: De maatregelen zijn verdeeld over verschillende sectoren (mobiliteit, landbouw, industrie, wonen) en sluiten aan bij reeds bestaande beleidsafspraken en wettelijke verplichtingen (bijv. rondom emissieloos bouwen en zero-emissiezones), wat de implementatie vereenvoudigt en de kosten spreidt.

De gemeente Harderwijk baseert de lokale haalbaarheid en betaalbaarheid op het feit dat de gemeentelijke inspanningen synergie vertonen met al lopende programma's. Dit voorkomt het opzetten van volledig nieuwe, dure projecten.

Vraag 11:

U geeft aan dat u n.a.v. monitoringsrapportages van het CIMLK in staat bent een vinger aan de pols te houden. Op welke wijze worden de resultaten van deze rapporten vertaald naar gemeentelijk beleid of maatregelen?

Antwoord 11:

De meetrapporten van het CIMLK helpen ons op twee manieren om in Harderwijk voor schonere lucht te zorgen:

1. Wat we nu doen, is goed genoeg

De rapporten kijken naar de toekomst (2025, 2030, 2035) en laten zien dat Harderwijk de doelen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) gaat halen met het beleid dat we nu al hebben (bijvoorbeeld verkeer en duurzaam inkopen). Dit geeft ons de bevestiging dat de huidige aanpak klopt.

- We gebruiken deze voorspellingen ook direct bij het maken van nieuwe plannen, zoals de Omgevingsvisie. Zo weten we zeker dat luchtkwaliteit goed wordt geregeld in de planfase van nieuwe bouwprojecten en infrastructuur.

2. We kunnen snel bijsturen

De rapporten laten zien welke bronnen (zoals verkeer of industrie) op welke plekken de meeste vervuiling geven.

- Gerichte Actie; Als de modellen laten zien dat een bepaalde bron teveel vervuiling veroorzaakt, kunnen we snel extra maatregelen nemen om dat probleem op die plek aan te pakken.
- Controle: Als blijkt dat de lucht in het echt (gemeten) minder snel schoon wordt dan verwacht, is dat een waarschuwing. Dan gaan we direct kijken welk beleid we moeten aanpassen of versnellen om op koers te blijven.

Kortom, het CIMLK is ons kompas: het controleert of we de goede kant op gaan, of we voldoen aan de wettelijke normen en helpt ons op tijd het roer om te gooien als dat nodig is.

De CIMLK-rapportage stelt de gemeente in staat om niet alleen aan de wettelijke normen te voldoen, maar ook proactief aan de ambitieuze SLA-doelen te werken.

Vraag 12:

In uw beantwoording op onze eerdere vragen noemde u reductiemaatregelen die binnen de gemeentelijke organisatie worden genomen. Kunt u aangeven welke concrete maatregelen binnen de gehele gemeente Harderwijk bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het SLA? Daarbij in overweging genomen de groei naar 60.000 inwoners?

Antwoord 12:

Door een gecombineerde aanpak, van beleid en infrastructuur tot bewustwording en samenwerking, stelt het ons in staat om de doelen van het Schone Lucht Akkoord te bereiken en tegelijkertijd een leefbare en gezonde stad te blijven voor onze groeiende bevolking. Wij monitoren de voortgang continu en passen, waar nodig, ons beleid aan om de gezondheid van onze inwoners te waarborgen. We zetten in op een verdere verduurzaming van ons verkeer. Dit omvat onder andere:

- het STOMP principe:
 - Stimuleren van fietsgebruik en openbaar vervoer,: We investeren in veilige en aantrekkelijke fietsroutes en bevorderen het gebruik van het openbaar vervoer door bijvoorbeeld de verbindingen en frequenties te verbeteren.
 - Elektrische mobiliteit: We breiden het netwerk van openbare laadpalen uit en stimuleren de overstap naar elektrische voertuigen door middel van voorlichtingscampagnes en eventuele lokale subsidies.

- Doorstroming van verkeer: Door een slimme inrichting van wegen en kruispunten verminderen we 'stop-and-go' verkeer, wat bijdraagt aan minder uitstoot van fijnstof.
- Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)
Om de uitstoot van fijnstof en stikstofoxide tijdens bouwprojecten - die met het oog op de bevolkingsgroei essentieel zijn - tegen te gaan, zet de gemeente in op het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)

De groei van Harderwijk vraagt om een doordachte aanpak waarbij luchtkwaliteit wordt meegenomen in de plannen:

- Groen in de stad: We vergroten het aantal parken en plantsoenen. Groen helpt niet alleen bij het afvangen van fijnstof, maar verbetert ook de biodiversiteit en de leefbaarheid.
- Compacte stedelijke ontwikkeling: Door functies zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen, verkleinen we de reisafstanden voor inwoners. Hierdoor worden minder auto kilometers afgelegd.

Naast deze schriftelijke vragen zijn er ook 2 vragen omtrent fijnstof tijdens de commissie Stad en Omgeving van 30 oktober 2025 bij het IBOR (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte) gesteld door het CDA. Hierbij is afgesproken om deze mee te nemen in de beantwoording van de schriftelijke vragen.

Vraag 1:

Hoe kijkt de wethouder ernaar als in het beheerplan wordt gesproken over het belang van een schone buurt en de schone lucht die we moeten inademen als de meetgegevens onnauwkeurig en onbetrouwbaar zijn?

Antwoord 1:

Het college erkent de terechte vraag die hier wordt gesteld over de ogenschijnlijke tegenstrijdigheid. Het is essentieel om hierin helder te zijn:

Onze beleidsmatige inzet voor een 'schone buurt en schone lucht' is niet gebaseerd op de FHW-sensoren. Onze formele doelstellingen en de prognoses over het behalen van de normen (zoals de 40 µg/m³ NO₂, 20 µg/m³ PM₁₀ en 15 µg/m³ PM_{2,5} uit het SLA) zijn gebaseerd op de gekalibreerde modellen en formele metingen van het CIMLK/LML. Dit zijn de betrouwbare bronnen waarop we sturen.

De FHW-sensoren hebben een ander, maar even waardevol, doel: het stimuleren van burgerwetenschap en het bieden van een indicatie van lokale verschillen. Het feit dat deze data 'onnauwkeurig' is voor juridische doeleinden, doet niets af aan de betrokkenheid van onze inwoners en onze overkoepelende ambitie om de luchtkwaliteit – bovenop de normen – structureel te verbeteren. De FHW-data dient de betrokkenheid, het CIMLK dient het beleid.

Vraag 2:

Is het college bereid te kijken of er mogelijkheden zijn om metingen te doen die inzichtelijk zijn, die je kan monitoren en die regelmatig worden weergegeven. Als voorbeeld wordt hierbij Kampen genoemd.

Antwoord 2:

De eerste stap is gezet: Wij zijn reeds gestart met het GLOBE-project in samenwerking met RSG Slingerbos, waarbij de inzet van Snuffelfietsen en palmesbuisjes juist de lokale, dynamische data inzichtelijk maakt. Dit is onze eerste concrete stap in de richting van *citizens science* en mobiele monitoring. We volgen daarnaast vanuit het SLA de pilot van gemeente Kampen over de nieuwe manier van monitoring.

Wij gaan ervan uit dat wij hiermee uw vragen hebben beantwoord. Mocht u toch nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met mevrouw M.L. van den Berg van Team Ruimtelijk Beleid via m.vandenberg@harderwijk.nl of telefoonnummer 0341 411 446.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Harderwijk,

mevrouw F.H.W. de Jong
secretaris

de heer J. Joon
burgemeester